

บทที่ 7

การแปรทางเสียงในภาษากวย-กวย 4 หมู่บ้าน ตามตัวแปรทางสังคม ถิ่นที่ตั้งหมู่บ้าน วัฒนลีลา และกลุ่มอายุ

เพื่อแสดงสาเหตุของการแปรที่มาจากปัจจัยทางสังคม ดังนั้นในบทนี้ จะนำเสนอโดยยึดตัวแปรทางสังคมเป็นหลัก ตัวแปรทางสังคมที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย ถิ่นที่ตั้งหมู่บ้าน วัฒนลีลา และกลุ่มอายุ

7.1 การแปรทางเสียงตามถิ่นที่ตั้งหมู่บ้าน

ภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน มีถิ่นที่ตั้งหมู่บ้านซึ่งมีสภาพภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่แวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

กวยบ้านสังแก เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในกลุ่มกวยด้วยกันและใกล้ชิดกับเขมร ชาวบ้านที่อายุมากจะพูดภาษาเขมรได้ ส่วนเด็กๆ จะใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลางในการสื่อสาร

กวยบ้านจอมพระ เป็นหมู่บ้านที่สัมผัสภาษากับไทย ลาว(ไทยถิ่นอีสาน) เขมร และจีน ชาวบ้านที่อายุมากจะพูดได้หลายภาษา คือทั้งเขมร ลาว และไทย ส่วนเด็กๆ จะใช้เฉพาะภาษาไทยเป็นภาษากลาง

กวยบ้านลำโรง เป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชิดกับลาว(ไทยถิ่นอีสาน)ในประเทศไทย ทั้งผู้ใหญ่และเด็กจะใช้ภาษาลาวได้ดี และใช้ภาษาลาวในชีวิตประจำวันพอกๆกับภาษากวย

กวยบ้านโพนผึ้งเป็นหมู่บ้านที่ใกล้ชิดกับลาวและกวยด้วยกัน ใน สปป.ลาว ทั้งผู้ใหญ่และเด็กจะใช้ภาษาลาวได้ดี และใช้ภาษาลาวในชีวิตประจำวันพอกๆกับภาษากวย

7.1.1 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงของแต่ละหมู่บ้าน ตามสภาพของภาษาที่แวดล้อม

7.1.1.1 เปรียบเทียบการแปรของพยางค์รอง

พยางค์รอง CəN- ในภาษากวยบ้านสังแก ภาษากวยบ้านจอมพระ และภาษากวยบ้านลำโรง มีรูปแปร 4 รูปแปร คือ [CəN- ~ Cə- ~ N- ~ -Φ] ส่วนในภาษากวยบ้านโพนผึ้งไม่มีการแปร มีเพียงรูปเดียวคือ [CəN-]

พยางค์รอง Cə- ในภาษากวย-กฺยทั้ง 4 หมู่บ้านจะมีรูปแปร 2 รูปแปร คือ [Cə~
-Φ] ในภาษากุยบ้านจอมพระ ใช้รูปแปร [kə-] เป็นรูปแปรหนึ่งของพยางค์รองแบบ Cə-
ทุกพยางค์

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ ซึ่งปรากฏในภาษากุยบ้านสังแก ภาษากุยบ้านจอมพระ และ
ภาษากวยบ้านสำโรง แต่ไม่ปรากฏในภาษากวยบ้านโพนผึ่ง มีรูปแปร 3 รูป คือ [Cə~N-
~Φ]

ภาษากุยบ้านสังแกมีพยัญชนะต้นควบกล้ำ [hm- hn- hp- hŋ- hl-] ซึ่งเป็นรูปแปร
หนึ่งของพยางค์รอง sə- เมื่ออยู่หน้าพยางค์หลักที่มีพยัญชนะต้นเป็น m- n- p- ŋ- และ l-
นอกจากนั้นยังมีรูปแปร [sə.w-~f-] การแปรดังกล่าวไม่ปรากฏในหมู่บ้านอื่น

7.1.1.2 เปรียบเทียบการแปรของพยางค์หลัก

7.1.1.2.1 เปรียบเทียบการแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะต้นเดี่ยวที่ไม่มีการแปรในทั้ง 4 หมู่บ้าน คือ กักอเมาะะ p t c k ph th
ch kh หน้าสระเมาะะปกติ และก้องกังวานเมาะะ กลุ่มนาสิก m n p ŋ ทั้งหน้าสระ
เมาะะปกติและสระเมาะะต่ำทุ้ม

พยัญชนะต้นเดี่ยวที่มีการแปรในลักษณะเดียวกัน ทั้ง 4 หมู่บ้าน คือ กักอเมาะะ p t
c k หน้าสระเมาะะต่ำทุ้ม แต่ละตัวแปรที่มีรูปแปรดังนี้

(p-) [p~p'~p^h].

(t-) [t~t'~t^h].

(c-) [c~c'~c^h].

(k-) [k~k'~k^h].

พยัญชนะต้นเดี่ยวที่มีการแปรเฉพาะในบางหมู่บ้าน มีดังนี้

ภาษากุยบ้านสังแก เสียง b- d- ʔ- h- จะแปรเฉพาะเมื่ออยู่หลังพยัญชนะนาสิก
เสียง w- แปรเฉพาะเมื่ออยู่หลังพยางค์รอง sə- ส่วน j- แปรในคำทุกคำ แต่ละตัวแปรที่มีรูป
แปร ดังนี้

(mb-) [mb-~mp-~mph-]

(nd-) [nd-~nt-~nth-]

(ŋʔ-) [ŋʔ-~ŋφ-~ʔ-]

(ŋh-) [ŋh-~ŋφ-~h-]

(sə.w-) [sə.w-~f-]

(j-) [j-~j-]

ภาษากวยบ้านโพนผึ้ง พยัญชนะต้นเดี่ยวที่มีการแปร คือ w- และ r- ซึ่งมีรูปแปร คือ

(w-) [w--b-]

(r-) [r--j--l-]

สรุปเปรียบเทียบการแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษากวย-กวย 4 หมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 เปรียบเทียบการแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษากวย-กวย 4 หมู่บ้าน

ตัวแปร	รูปแปร			
	สังแก	จอมพระ	ลำโรง	โพนผึ้ง
b-	b~p~ ph- หลัง m b- ที่อื่นๆ	b-	b-	b-
d-	d~t~ th- หลัง n d- ที่อื่นๆ	d-	d-	d-
ʃ-	ʃ~j-	j-	j-	j-
ʔ-	ʔ~ϕ- หลัง ŋ ʔ- ที่อื่นๆ	ʔ-	ʔ-	ʔ-
h-	h~ϕ- หลัง ŋ h- ที่อื่นๆ	h-	h-	h-
w-	w-	w-	w-	w~b-
sə.w--	sə.w--f-	sə.w-	sə.w-	sə.w-
r-	r-	r-	--	r~j~l-
p t c k +V	p t c k +V ~ p' t' c' k' +V ~ ph th ch kh+V			
p t c k +V	p t c k +V			
ph th ch kh+V	ph th ch kh+V			
m n ɲ ŋ l+V	m n ɲ ŋ l+V			
m n ɲ ŋ l+V	m n ɲ ŋ l+V			

7.1.1.2.2 พยัญชนะต้นควบกล้ำ

พยัญชนะต้นควบกล้ำที่มีการแปรในภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน คือ tr- แต่มีรูปแปรที่แตกต่างกัน คือ

ภาษากวยบ้านสังแก (tr-)หน้าสระโหมชะปกติ รูปแปร คือ [tr--kr-]

หน้าสระโหมชะต่ำทุกรูปแปร คือ [tr--kr--r-]

ภาษาอุยกูร์บ้านจอมพระ หน้าสระโฆชะปกติรูปแปร คือ [tr- ~ kr-] หน้าสระโฆชะต่ำทุ้มรูปแปร คือ [tr- ~ thr- ~ khr-] ในภาษากวยบ้านลำโรง ทั้งหน้าสระโฆชะปกติและหน้าสระโฆชะต่ำทุ้ม มีรูปแปรเดียวกัน คือ [tr- ~ t-] ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง ทั้งหน้าสระโฆชะปกติและหน้าสระโฆชะต่ำทุ้ม มีรูปแปรเดียวกัน คือ [tr- ~ c- ~ kl-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำที่มีการแปรในภาษากวยบ้านลำโรง และภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง คือ pl- kl- bl- และมีรูปแปรดังนี้ (pl-) [pl- ~ p-] (kl-) [kl- ~ k-] และ (bl-) [bl- ~ b-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำที่มีการแปรเฉพาะในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง คือ pr- sr- และ kr- และมีรูปแปรดังนี้ (pr-) [pr- ~ pl-] (sr-) [sr- ~ s-] (kr-) [kr- ~ kl- ~ k-]

สรุปการแปรของพยัญชนะต้นควบกล้ำ ดังแสดงในตารางที่ 7.2

ตารางที่ 7.2 การแปรของพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษากวย-อุยกูร์ 4 หมู่บ้าน

พยัญชนะต้นควบกล้ำ				
ตัวแปร	รูปแปร			
	สังแก	จอมพระ	ลำโรง	โพนฝิ่ง
pl-	pl-	pl-	pl- ~ p-	pl- ~ p-
pr-	pr-	pr-	--	pr- ~ pl-
phl-	phl-	phl-	phl-	--
phr-	phr-	phr-	--	--
bl-	bl-	bl-	bl- ~ b-	bl- ~ b-
br-	br-	br-	--	br-
tr-	tr- ~ kr- หน้าV tr- ~ kr- ~ r- หน้าV	tr- ~ kr- หน้าV tr- ~ thr- ~ khr- หน้าV	tr- ~ t-	tr- ~ c- ~ kl-
kl-	kl-	kl-	kl- ~ k-	kl- ~ k-
kr-	kr-	kr-	--	kr- ~ kl- ~ k-
khl-	khl-	khl-	khl-	khl-
khr-	khr-	khr-	--	--
kw-	--	--	kw-	kw-
sr-	--	--	--	sr- ~ s-

7.1.1.2.3 พยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้าย -h ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม ทั้ง 4 หมู่บ้าน มีรูปแปร 2 รูป คือ (-h) [-h ~ -ϕ]

พยัญชนะท้ายในภาษากวยบ้านจอมพระ นอกจากการแปรของ -h แล้ว พยัญชนะท้ายอื่นที่มีการแปร ได้แก่ -c -ɲ -r แต่ละตัวแปร มีรูปแปร ดังนี้

(-c) [-c ~ -k^ˀ ~ -k]

(-ɲ) [-ɲ ~ -j ~ -n]

(-r) [-r ~ -l]

(-h) [-h ~ -∅]

พยัญชนะท้ายในภาษากวยบ้านสำโรง นอกจากการแปรของ -h แล้ว ยังมีการแปรของ (-l) [-l ~ -n]

พยัญชนะท้ายในภาษากวยบ้านโพนผึ่ง นอกจากการแปรของ -h แล้ว ยังมีการแปรของ (-l) [-l ~ -n ~ -j ~ -w]

ตารางที่ 7.3 การแปรของพยัญชนะท้ายในภาษากวย-กวย 4 หมู่บ้าน

พยัญชนะต้นท้าย				
ตัวแปร	รูปแปร			
	สังแก	จอมพระ	สำโรง	โพนผึ่ง
-p	-p	-p	-p	-p
-t	-t	-t	-t	-t
-c	-c	-c ~ -k ^ˀ ~ -k	--	--
-k	-k	-k	-k	-k
-ʔ	-ʔ	-ʔ	-ʔ	-ʔ
-m	-m	-m	-m	-m
-n	-n	-n	-n	-n
-ɲ	-ɲ	-ɲ ~ -j ~ -n	--	--
-ŋ	-ŋ	-ŋ	-ŋ	-ŋ
-l	-l	-l	-l ~ -n	-l ~ -n ~ -j ~ -w
-r	-r	-r ~ -l	--	--
-w	-w	-w	-w	-w
-j	-j	-j	-j	-j
-h	-h ~ -∅	-h ~ -∅	-h ~ -∅	-h ~ -∅

7.1.1.2.4 สระ

การแปรที่เกิดเฉพาะในบางหมู่บ้าน มีดังนี้

บ้านสังแก สระที่มีการแปร และแต่ละตัวแปร มีรูปแปร คือ

สระโฆะปกติ (o) [o ~ ɔ^ˀ ~ ʌ] และ (o:) [o: ~ ɔ:^ˀ ~ ʌ:]

สระโฆะต่ำทุ้ม (ʌ) [ʌ ~ a ~ a]

บ้านจอมพระ ที่มีการแปร และแต่ละตัวแปรที่มีรูปแปร คือ

สระโฆชะปกติ

(Λ) [Λ ~ ʏ] (Λ:) [Λ: ~ ʏ:]

(u:) [u: ~ o:]

(o) [o ~ ɔ] (o:) [o: ~ ɔ:]

(ɔ) [ɔ ~ ɒ]

(ɒ) [ɒ ~ ɔ] (ɒ:) [ɒ: ~ ɔ:]

สระโฆชะต่ำทุ้ม

(a) [a ~ ɛ ~ ɛ]

บ้านลำโรงสระที่มีการแปรและมีรูปแปรคือ

สระโฆชะปกติ

(æ) [æ ~ æ^o ~ ɛ^a] (æ:) [æ: ~ æ:^o ~ ɛ:^a]

(ɒ) [ɒ ~ ɒ^o ~ ɔ^a] (ɒ:) [ɒ: ~ ɒ:^o ~ ɔ:^a]

สระโฆชะต่ำทุ้ม

(a) [a ~ ɛ ~ ɛ]

ในภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน สระโฆชะต่ำทุ้มมีการแปรระหว่างรูปแปรสระโฆชะต่ำทุ้มและรูปแปรสระโฆชะปกติ

ในกรณีที่ใช้รูปแปรสระโฆชะปกติ จะทำให้เกิดสระโฆชะปกติ 2 ชุด คือ สระโฆชะปกติที่มีมาแต่เดิม กับสระโฆชะปกติที่เกิดจากการแปรของสระโฆชะต่ำทุ้ม ในภาษากวยบ้านสังแก ภาษากวยบ้านจอมพระ และภาษากวยบ้านลำโรง เนื่องจากเกิดสระโฆชะปกติซ้อนกันสองชุด ดังนั้น ระดับเสียงจะเข้ามามีบทบาทในการจำแนกความหมายของคำ ขณะที่ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง ระดับเสียงไม่ได้มีบทบาทในการจำแนกความหมายของคำ แต่เกิดปรากฏการณ์ที่สระมีสัทลักษณะแตกต่างกัน ระหว่างสระที่มาจากสระโฆชะปกติดั้งเดิมซึ่งเป็นสระเลื่อนหลัง กับสระโฆชะปกติที่มาจากสระสระโฆชะต่ำทุ้มซึ่งเป็นสระเลื่อนหน้า

7.1.2 เปรียบเทียบรูปแปรทางเสียงระหว่างภาษากวย-กวย กับเสียงในภาษาใกล้เคียง

7.1.2.1 เปรียบเทียบรูปแปรทางเสียงระหว่างภาษากวยบ้านลำโรงและภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง กับเสียงในภาษาลาว

เนื่องจากภาษากวยบ้านลำโรงและภาษากวยบ้านโพนฝิ่งมีความใกล้ชิดกับภาษาลาว ชาวบ้านลำโรงและชาวบ้านโพนฝิ่งสามารถพูดภาษาลาวได้ และใช้ภาษาลาวเป็นภาษากลางใน

การติดต่อสื่อสาร ดังนั้นจากการศึกษาการแปรทางเสียง พบว่าทั้งภาษากวยบ้านสำโรงและภาษากวยบ้านโพนผึ้ง มีการแปรทางเสียงที่มีแนวโน้มว่าจะมีระบบเสียงคล้ายคลึงกับภาษาลาว

ระบบเสียงภาษากวยบ้านสำโรงและภาษากวยบ้านโพนผึ้ง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระบบเสียงภาษาลาวสุรินทร์ และลาวจำ ปาสัก ซึ่งมาวีน บราวน์ (Brown 1965) ศึกษาไว้ และผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมระหว่างปี 2543-2544 พบลักษณะทางเสียงที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ก. พยัญชนะ

ภาษาลาวมีพยัญชนะต้น 20 เสียง ได้แก่ p- ph- b- t- th- d- c- ch- k- kh- ʔ- m- n- ɲ- ɳ- w- l- j- s- h- - แต่ไม่มีพยัญชนะต้น r- มีพยัญชนะท้าย 9 เสียง ได้แก่ -p -t -k -ʔ -m -n -ɳ -w -j แต่ไม่มีพยัญชนะท้าย -c -ɲ -l -r ภาษาลาวมีพยัญชนะท้าย -j ซึ่งถ้าเกิดในพยางค์ที่มีวรรณยุกต์กลาง-ตก หรือต่ำ-ตก จะมีสัทลักษณะเป็น [-jʔ]

ภาษากวยบ้านสำโรงมีพยัญชนะต้น 20 เสียง และไม่มีพยัญชนะต้น r- เช่นเดียวกัน มีพยัญชนะท้ายเดียว 11 เสียง ได้แก่ -p -t -k -ʔ -m -n -ɳ -w -l -j และพยัญชนะท้ายควบกล้ำ 1 เสียง คือ -jʔ แต่ไม่มีพยัญชนะท้าย -c -ɲ -r ส่วนพยัญชนะท้าย -l มีการแปรระหว่าง [-l ~ -n]

การที่ภาษากวยบ้านสำโรงมีรูปแปร [-n] ในพยัญชนะท้าย -l และการเกิดพยัญชนะท้ายควบกล้ำ -jʔ รวมทั้งการไม่มีพยัญชนะต้น r- และไม่มีพยัญชนะท้าย -c -ɲ -r อาจมาจากอิทธิพลของภาษาลาว

ภาษากวยบ้านโพนผึ้ง มีพยัญชนะต้น 21 เสียง เพราะมีพยัญชนะต้น r- เพิ่มมาอีก 1 เสียง พยัญชนะต้น r- มีการแปรระหว่าง [r ~ l ~ j-] มีพยัญชนะท้าย 11 เสียง ได้แก่ -p -t -k -ʔ -m -n -ɳ -w -l -j แต่ไม่มีพยัญชนะท้าย -c -ɲ -r ส่วนพยัญชนะท้าย -l มีการแปรระหว่าง [-l ~ -w ~ -j ~ -n]

การเกิดรูปแปร [l-] ในพยัญชนะต้น r- และรูปแปร [-n] ในพยัญชนะท้าย -l รวมทั้งการไม่มีพยัญชนะท้าย -c -ɲ -r อาจมาจากอิทธิพลของภาษาลาว

ข. พยัญชนะต้นควบกล้ำ

ภาษาลาวไม่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ

ภาษากวยบ้านสำโรง มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ แต่พยัญชนะต้นควบกล้ำ มีการแปรระหว่างพยัญชนะควบกล้ำ กับพยัญชนะเดี่ยวที่ไม่มีเสียงควบกล้ำที่สอง -l -r

ภาษากวยบ้านโพนผึ้งมีพยัญชนะต้นควบกล้ำ แต่พยัญชนะต้นควบกล้ำมีการแปรระหว่างรูปแปรพยัญชนะควบกล้ำ กับรูปแปรพยัญชนะเดี่ยวที่ไม่มีเสียงควบกล้ำที่สอง -l- -r- หรือในบางกรณี พยัญชนะต้นควบกล้ำที่มีเสียงควบกล้ำที่สองเป็น -r- อาจมีรูปแปรเป็น -l-

การที่พยัญชนะต้นควบกล้ำ มีรูปแปรเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว เสียงควบกล้ำที่สองหายไป หรือเสียงควบกล้ำที่สอง -r- แปรเป็น -l- อาจมาจากอิทธิพลของภาษาลาว

ค. สระ

ภาษาลาวมีสระที่มีลักษณะน้ำเสียงแบบโหมะปกติเท่านั้น ประกอบด้วย สระสั้น 9 เสียงและสระยาว 9 เสียง ได้แก่ i i: e e: ε ε: u u: y y: a a: u u: o o: ɔ ɔ:

ภาษากวยบ้านลำโรง สระโหมะปกติ แบ่งเป็นสระสั้น 12 เสียง สระยาว 12 เสียง โดยมีสระเช่นเดียวกับภาษาลาว และมีเพิ่มอีก 6 เสียง คือ ʌ ʌ: ɛ ɛ: ɒ ɒ: สระที่เหมือนกับสระในภาษาลาวไม่มีการแปร แต่สระที่แตกต่างจากภาษาลาวมีการแปรคือ

ɛ ɛ: ɒ ɒ: มีรูปแปรคือ (ɛ) [ɛ ~ ɛ^๑ ~ ε^a] (ɛ:) [ɛ: ~ ɛ:^๑ ~ ε:^a] (ɒ) [ɒ ~ ɒ^๑ ~ ɔ^a] (ɒ:) [ɒ: ~ ɒ:^๑ ~ ɔ:^a]

ภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง มีจำนวนหน่วยเสียงสระโหมะปกติ เหมือนกับภาษาลาว

ง. พยางค์รอง

ภาษาลาวมีพยางค์รอง 2 แบบ คือ [CəN-] และ [Cə-] แต่ไม่มีพยัญชนะนำสิกก่อพยางค์ [N-]

ภาษากวยบ้านลำโรงมีพยางค์รอง 3 แบบ คือ [CəN-] [Cə-] และ [N-] พยางค์รองแบบ [N-] มีการแปรระหว่าง [N- ~ -ϕ]

ภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง มีพยางค์รอง 2 แบบ คือ [CəN-] และ [Cə-] แต่ไม่มี [N-] เช่นเดียวกับภาษาลาว

การเกิดรูปแปร [-ϕ] ในภาษากวยบ้านลำโรง และการที่ภาษากวยบ้านโพนฝิ่งไม่มีพยางค์รอง [N-] อาจมาจากอิทธิพลของภาษาลาว

จ. ระดับเสียง

ภาษาลาวมีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง วรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงมีระดับเสียง ดังนี้

วรรณยุกต์ที่ 1 ระดับเสียง สูง-ขึ้น-ตก

วรรณยุกต์ที่ 2 ระดับเสียง สูง-ระดับ

วรรณยุกต์ที่ 3 ระดับเสียง กลาง-ตก

วรรณยุกต์ที่ 4 ระดับเสียง ต่ำ-ตก

วรรณยุกต์ที่ 5 ระดับเสียง ต่ำ-ขึ้น

ภาษากวยบ้านลำโรงและภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง มีระดับเสียงสูง-ขึ้น-ตก เช่นเดียวกับภาษาลาว ขณะที่ภาษากวยบ้านสังแกและภาษากวยบ้านจอมพระ ระดับเสียงดังกล่าวเป็นระดับเสียง กลาง-ตก หรือกลาง-ระดับ ขณะเดียวกันถ้าเทียบระหว่างภาษาลาวสุรินทร์หรือลาวจำปา

ลึกลับลาวถิ่นอื่นๆ เช่น ลาวขอนแก่น ลาวร้อยเอ็ด จะพบว่า ถ้าในภาษาลาวสุรินทร์หรือลาวจำปาสัก มีระดับเสียง สูง-ขึ้น-ตก ลาวอื่นๆจะเป็นระดับเสียง กลาง-ตก หรือกลาง-ระดับ

ดังนั้นจึงอาจสันนิษฐานได้ว่า ระดับเสียงสูง-ขึ้น-ตก ที่เกิดในภาษากวยบ้านลำโรงหรือภาษากวยบ้านโพนผึ้ง อาจมาจากอิทธิพลของภาษาลาวสุรินทร์หรือลาวจำปาสัก อีกนัยหนึ่งระดับเสียงดังกล่าวในภาษาลาวสุรินทร์หรือลาวจำปาสัก อาจมาจากอิทธิพลของภาษากวย นอกจากนั้นยังอาจสันนิษฐานได้อีกว่า ระดับเสียงสูง-ขึ้น-ตก เป็นลักษณะร่วมทางภาษาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่บริเวณนั้น

7.1.2.2 เปรียบเทียบรูปแปรทางเสียงระหว่างภาษากวยบ้านสังแกและภาษากวยบ้านจอมพระ กับเสียงในภาษาเขมร

ในอดีต คนกวยทั้งภาษากวยบ้านสังแก และภาษากวยบ้านจอมพระ นอกจากจะอยู่ในกลุ่มคนกวยด้วยกันเองแล้วยังมีความใกล้ชิดกับเขมรด้วย จะสังเกตได้จาก คนกวยกลุ่มอายุมากของทั้ง 2 หมู่บ้านนี้ สามารถพูดได้ทั้งภาษากวยและภาษาเขมร ต่อมา บ้านจอมพระได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนเมือง ต้องมีการติดต่อกับผู้คนหลายเผ่าพันธุ์ คนกวยบ้านจอมพระจึงใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยบ้านจอมพระจะใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันมากพอกับภาษากวย ขณะที่ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยของบ้านสังแกยังคงใช้ภาษากวยในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยเฉพาะเมื่อสื่อสารกับคนต่างภาษา ดังนั้น การแปรของภาษากวยบ้านจอมพระจึงมีลักษณะทางเสียงบางประการ ที่แสดงว่าได้รับอิทธิพลทั้งจากภาษาเขมรและจากภาษาไทย ดังนี้

ก. พยัญชนะ

ภาษากวยโบราณจากการสืบสร้างในบทที่ 4 และภาษาเขมรสุรินทร์ (Prakorb Phon-ngarm 1987) มีพยัญชนะต้น r- พยัญชนะท้าย -c -ɲ -l -r และสระ ʌ ʌ: ɔ ɔ: รวมทั้งมีพยัญชนะต้นควบกล้ำ และพยัญชนะนาสิกก่อกพยางค์ ภาษาไทยมีพยัญชนะต้น r- แต่ไม่มีพยัญชนะท้าย -c -ɲ -l -r และสระ ʌ ʌ: ɔ ɔ:

การที่ปัจจุบันภาษากวยบ้านสังแก ยังรักษาลักษณะทางเสียงเหล่านี้ไว้อย่างครบสมบูรณ์ อาจจะเป็นเพราะการที่ได้ใกล้ชิดกับทั้งภาษากวยด้วยกันเองและภาษาเขมรสุรินทร์ที่อยู่ใกล้เคียง ส่วนในภาษากวยบ้านจอมพระ มีการแปร คือ หน่วยเสียงบางหน่วยเสียงจะเกิดในเงื่อนไขที่จำกัดมากขึ้น และมีรูปแปรที่เป็นเสียงเดียวกับภาษาไทย เช่น พยัญชนะท้าย -c มีรูปแปรเป็น [-c~k] จะเห็นว่าพยัญชนะท้ายในภาษาไทยไม่มีเสียง [-c] แต่มีเฉพาะ [-k] ดังนั้นการเกิดการแปรดังกล่าว อาจมาจากอิทธิพลของภาษาไทย

ข. สระ

ภาษาเขมร เป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์และไม่มีลักษณะน้ำเสียง แต่จะมีสระที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสระเดี่ยวเป็นสระประสม หรือจากสระประสมเป็นสระเดี่ยว ดังนั้นการที่สระประสมบางหน่วยเสียงในภาษาทวยญไป จึงอาจจะมาจากอิทธิพลของภาษาเขมร หรือเป็นลักษณะร่วมกันระหว่างภาษาเขมรและภาษาทวย

ค. ระดับเสียง

พยางค์เป็นในภาษาเขมรสุรินทร์ จะมีระดับเสียงกลาง-ตก ดังนั้นการที่พยางค์เป็นในภาษาทวยมีระดับเสียงกลาง-ตก อาจเป็นอิทธิพลจากภาษาเขมร หรือเป็นลักษณะร่วมระหว่างภาษาเขมรกับภาษาทวย นอกจากนี้ ในภาษาทวยบ้านสังแก ในถ้อยความที่ยังไม่จบสมบูรณ์ ผู้พูดจะใช้ระดับเสียงสูง-ขึ้น ลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะเดียวกับ การพูดถ้อยความที่ยังไม่จบสิ้นในภาษาเขมร

ง. พยางค์

การที่พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ในภาษาทวยบ้านจอมพระมีการแปรระหว่าง [N ~ -ϕ] ขณะที่ ในภาษาทวยบ้านสังแกยังคงใช้พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์อยู่ อาจมาจากภาษาทวยบ้านจอมพระได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ ส่วนภาษาทวยบ้านสังแกมีความใกล้ชิดกับกลุ่มทวยและเขมร จึงยังคงปรากฏพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ดังกล่าว

7.1.2.3 เปรียบเทียบรูปแปรระหว่างภาษากวย-ทวยในประเทศไทย และรูปแปรภาษากวยใน สปป. ลาว

ถ้าแบ่งภาษากวย-ทวยทั้ง 4 หมู่บ้านตามเขตการปกครองประเทศ จะได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มภาษากวย-ทวยในประเทศไทยซึ่งได้แก่ ทวยบ้านสังแก ทวยบ้านจอมพระ และกวยบ้านสำโรง กับภาษากวยใน สปป. ลาว ซึ่งได้แก่กวยบ้านโพนผึ้ง การแปรทางเสียงในภาษากวย-ทวยทั้งสองกลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันที่การเกิดระดับเสียง กล่าวคือ ภาษากวย-ทวยในประเทศไทยมีระดับเสียง 4 แบบ ระดับเสียงแต่ละแบบจะเกิดเฉพาะกับสระประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น คือ ระดับเสียงที่เกิดในพยางค์สระโหมะปะกติ ได้แก่ ระดับเสียงสูง-ตกหรือกลาง-ตก และ ระดับเสียงสูง-ระดับเสียงที่เกิดในพยางค์สระโหมะต่ำทุ้ม ได้แก่ ระดับเสียงต่ำ-ตก และระดับเสียงต่ำ-ขึ้น ภาษากวย-ทวยใช้ลักษณะน้ำเสียงของสระโหมะปะกติและสระโหมะต่ำทุ้มในการจำแนกความหมายของคำ แต่เนื่องจากสระโหมะต่ำทุ้มมีการแปรระหว่างสระโหมะต่ำทุ้มกับสระโหมะปะกติ เมื่อใดก็ตามที่ผู้พูดใช้รูปแปรสระโหมะปะกติ จะเกิดปรากฏการณ์ที่มีสระโหมะปะกติซ้อนกัน 2 ชุด คือสระโหมะปะกติที่มีอยู่เดิม และสระโหมะปะกติที่มาจากสระโหมะต่ำทุ้มเดิม ดังนั้นระดับเสียงจึงเข้ามามี

บทบาทในการจำแนกความหมายของคำซึ่งเป็นการทดแทน ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ภาษากวย-กวยในประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นภาษามิ่ววรรณยุกต์

ภาษากวยบ้านโพนผึ้งมีระดับเสียง 2 แบบ คือ ระดับเสียงสูง-ตก และระดับเสียงคง-ระดับเสียงทั้งสองแบบนี้สามารถเกิดได้ทั้งในพยางค์สระโหมะปกติ และพยางค์สระโหมะต่ำทุ้ม ดังนั้นระดับเสียงจึงไม่ช่วยในการจำแนกความหมายของคำ แต่เกิดปรากฏการณ์ที่สระมีรูปแปรที่แตกต่างกัน คือ สระโหมะปกติที่มีมาแต่เดิมจะมีรูปแปรเป็นสระเลื่อนหลัง ส่วนสระโหมะปกติที่มาจากสระโหมะต่ำทุ้มจะมีรูปแปรเป็นสระเลื่อนหน้า ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ภาษากวยบ้านโพนผึ้ง เป็นภาษาที่สระมีการจัดระบบใหม่

7.2 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลา

วัจนลีลาที่ใช้ในการศึกษาการแปรทางเสียงในงานวิจัยนี้มี 2 แบบ คือ การพูดคำเดี่ยว และการพูดเป็นคำต่อเนื่อง การแปรตามวัจนลีลาแบบต่างๆ ในภาษากวย-กวยแต่ละหมู่บ้าน มีดังนี้

7.2.1 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลาในภาษากวยบ้านสังแก

พยางค์รอง CəN- มีการแปรตามวัจนลีลาในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป กล่าวคือ ถ้าพูดคำเดี่ยวจะใช้ [CəN-] แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่องจะใช้ [N-] ในกลุ่มอายุอื่นๆจะใช้ [N-] ทั้งคำพูดเดี่ยว คำพูดต่อเนื่อง

พยัญชนะต้น m- n- ŋ- ɲ- และ l- ในพยางค์หลักที่อยู่หลังพยางค์รอง sə- มีรูปแปร 2 รูป ในคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [sə.m- sə.n- sə.ŋ- sə.ɲ- sə.l-] แต่ในคำพูดต่อเนื่องจะใช้รูปแปร [hm- hn- hŋ- hɲ- hl-]

พยัญชนะต้น p- t- c- k- ที่อยู่หน้าสระโหมะต่ำทุ้ม แต่ละเสียงมีรูปแปร คือ ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยว จะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมมากกับแบบพ่นลมเล็กน้อย [ph--p'-] [th--t'-] [ch--c'-] [kh--k'-] แต่ถ้าในคำพูดต่อเนื่องจะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมเล็กน้อยกับแบบไม่พ่นลม [p--p'-] [t--t'-] [c--c'-] [k--k'-]

พยัญชนะท้าย -h ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม มีรูปแปร 2 รูป ในคำพูดเดี่ยวใช้รูปแปร [-h] ในคำพูดต่อเนื่องใช้รูปแปร [-ϕ]

สระโหมะปกติ ɔ และ ɔː มีการแปรตามวัจนลีลาเฉพาะผู้พูดคนที่ 1 และ 2 ในกลุ่มอายุ 16-20 ปี คือ ใช้รูปแปร [ɔː] [ɔːː] ในคำพูดเดี่ยว และใช้รูปแปร [ɔ] [ɔː] ในคำพูดต่อเนื่อง

สระโฆชะต่ำทุ้ม (V) ทุกหน่วยเสียง มีรูปแปร 2 รูป ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่อง จะให้ทั้งรูปแปรสระโฆชะต่ำทุ้ม [V] และรูปแปรสระโฆชะปกติ [V] แต่ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะให้เฉพาะรูปแปรสระโฆชะปกติ [V] เท่านั้น

ในกรณีที่ใช้รูปแปรสระโฆชะปกติ [V] จะมีการแปรของระดับเสียง คือ ในพยางค์เป็น ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้ระดับเสียง [121] แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่อง จะใช้ระดับเสียง [31] ส่วนในพยางค์ตายหรือพยางค์เสียดแทรก ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้ระดับเสียง [215] ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม และใช้ระดับเสียง [15] ในพยางค์ที่มีสระสั้น แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่อง จะใช้ระดับเสียง [33] ทั้งพยางค์สระสั้น สระยาว และสระประสม

ในการพูดแบบต่อเนื่องหรือการสนทนาที่ถ้อยความยังไม่จบ ผู้พูดทุกกลุ่มอายุจะใช้ระดับเสียง ต่ำ-ขึ้น [25]

สรุปการแปรทางเสียงตามวัจนลีลาแบบต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 7.4

ตารางที่ 7.4 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลาแบบต่างๆ ในภาษาภูยกบ้านสังแก

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามวัจนลีลา	
	คำพูดเดี่ยว	คำพูดต่อเนื่อง
CəN-	CəN-	N-
sə.m- sə.n- sə.ŋ- sə.ŋ- sə.l-	sə.m-sə.n- sə.ŋ- sə.ŋ- sə.l-	hm- hn- hŋ- hŋ- hl-
p- t- c- k-	ph- th- ch- kh-	p- t- c- k- ~ p'- t'- c'- k'-
-h	-h	-ϕ
D D:	ɔ ^o ɔ: ^o	D D:
V̇ พยางค์เป็น	V ¹²¹	V ³¹ /V ²⁵ /V̇
V̇ พยางค์ตายสระยาว	V ²¹⁵	V ³³ /V ²⁵ /V̇
V̇ พยางค์ตายสระสั้น	V ¹⁵	V ³³ /V ²⁵ /V̇

7.2.2 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลาในภาษาภูยกบ้านจอมพระ

พยางค์รอง səŋ- และ cəŋ- มีการแปรตามวัจนลีลาเฉพาะกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป กล่าวคือ ในคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [səŋ-] และ [cəŋ-] ส่วนในคำพูดต่อเนื่อง ทั้ง səŋ- และ cəŋ- จะใช้รูปแปรเดียวกัน คือ [ŋ-] หรือ [ϕ-]

พยางค์รอง ləŋ- มีการแปรตามวัจนลีลาเฉพาะกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป กล่าวคือ ในคำพูดเดี่ยวใช้รูปแปร [ləŋ-] ส่วนในคำพูดต่อเนื่องใช้ [lə-]

พยางค์รอง pə- tə- cə- rə- มีการแปรตามวัจนลีลาในกลุ่มอายุ 61, 46-50 และ 31-35 ปี กล่าวคือ ในคำพูดเดี่ยวใช้รูปแปร [pə-] [tə-] [cə-] [rə-] ตามลำดับ แต่ในคำพูดต่อเนื่อง ทุกตัวแปรจะใช้รูปแปร [kə-] หรือ [ϕ-]

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ m- n- และ ŋ- มีการแปรตามวัจนลีลาในกลุ่มอายุ 61, 46-50 และ 31-35 ปี กล่าวคือ ในคำพูดเดี่ยวใช้รูปแปร [m-] [n-] และ [ŋ-] ตามลำดับ แต่ในคำพูดต่อเนื่อง ทุกตัวแปรจะใช้รูปแปรเดียวกัน คือ [ϕ-]

พยัญชนะต้น p- t- c- k- ที่อยู่หน้าสระโฆชะต่ำทุ่ม แต่ละเสียงมีรูปแปร คือ ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยว จะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมมากกับแบบพ่นลมเล็กน้อย [ph~p'-] [th~t'-] [ch~c'-] [kh~k'-] แต่ถ้าในคำพูดต่อเนื่องจะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมเล็กน้อยกับแบบไม่พ่นลม [p~p'-] [t~t'-] [c~c'-] [k~k'-]

พยัญชนะท้าย -h ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [-h] แต่ถ้าเป็นการพูดต่อเนื่องจะใช้ [-ϕ]

สระโฆชะต่ำทุ่ม (V) ทุกหน่วยเสียง มีรูปแปร 2 รูป ถ้าในคำพูดต่อเนื่อง จะใช้ทั้งรูปแปรสระโฆชะต่ำทุ่ม และรูปแปรสระโฆชะปกติ แต่ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้เฉพาะรูปแปรสระโฆชะปกติ ในกรณีที่ใช้รูปแปรสระโฆชะปกติ จะมีการแปรของระดับเสียงด้วย คือ ในพยางค์เป็น ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้ระดับเสียง [121] แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่องจะใช้ระดับเสียง [31] ส่วนในพยางค์ตายหรือพยางค์เสียดแทรก ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้ระดับเสียง [215] ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม และใช้ระดับเสียง [15] ในพยางค์ที่มีสระสั้น แต่ในคำพูดต่อเนื่องจะใช้ระดับเสียง [33] ทั้งพยางค์สระสั้น สระยาว และสระประสม

ตารางที่ 7.5 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลาแบบต่างๆ ในภาษาภูยกบ้านจอมพระ

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามวัจนลีลา	
	คำพูดเดี่ยว	คำพูดต่อเนื่อง
səŋ- cəŋ-	səŋ- cəŋ-	ŋ- ~ ϕ-
ləŋ-	ləŋ-	lə-
pə- tə- cə- rə-	pə- tə- cə- rə-	kə- ~ ϕ-
p- t- c- k-	ph- th- ch- kh-	p- t- c- k- ~ p'- t'- c'- k'-
-h	-h	ϕ
m- n- ŋ-	m- n- ŋ-	ϕ
V พยางค์เป็น	V ¹²¹	V ³¹ ~ V
V พยางค์ตายสระยาว	V ²¹⁵	V ³³ ~ V
V พยางค์ตายสระสั้น	V ¹⁵	

7.2.3 การแปรทางเสียงตามวจนลีลาในภาษากวยบ้านสำโรง

พยางค์รอง kəm- cəm- səm- มีการแปรตามวจนลีลาในกลุ่มอายุ 61, 46-50, และ 31-35 ปี กล่าวคือ ถ้าในคำพูดเดี่ยว จะใช้รูปแปร [kəm-] [cəm-] [səm-] แต่ถ้าเป็นการพูดแบบต่อเนื่อง จะใช้ [m-]

พยางค์รอง tən- pəŋ- cəŋ- kəŋ- และ səŋ- มีการแปรตามวจนลีลาแตกต่างกัน 2 พวก คือ พวกแรก ในกลุ่มอายุ 61, 46-50, และ 31-35 ปี ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [tən-] [pəŋ-] [cəŋ-] [kəŋ-] และ [səŋ-] ตามลำดับ แต่ในคำพูดต่อเนื่องจะมีการแปรระหว่าง [tən- ~ tə- ~ n- ~ ø-] [pəŋ- ~ pə- ~ ŋ- ~ ø-] [cəŋ- ~ cə- ~ ŋ- ~ ø-] [kəŋ- ~ kə- ~ ŋ- ~ ø-] [səŋ- ~ sə- ~ ŋ- ~ ø-] พวกที่ 2 กลุ่มอายุ 16-20 ปี ในคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [tə-] [pə-] [cə-] [kə-] และ [sə-] แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่องจะใช้เฉพาะรูปแปร [ø-]

พยางค์รอง sən -kən- tən มีการแปรตามวจนลีลาเฉพาะในกลุ่มอายุ 61, 46-50, และ 31-35 ปี ในคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [sən-] [kən-] [tən-] ตามลำดับ แต่ในคำพูดต่อเนื่องจะมีการแปรระหว่าง [sən- ~ n- ~ ø-] [kən- ~ n- ~ ø-] [tən- ~ ŋ- ~ ø-]

พยางค์รอง ʔə- ในคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [ʔə-] แต่ในคำพูดต่อเนื่อง จะใช้รูปแปร [ø-]

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ m- n- และ ŋ- มีการแปรตามวจนลีลาเฉพาะกลุ่มอายุ 61, 46-50 และ 30-35 ปี ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยวจะใช้รูปแปร [m-] [n-] [ŋ-] แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่องจะใช้รูปแปร [ø-]

พยัญชนะต้น p- t- c- k- ที่อยู่หน้าสระโหมชะต่ำทุ้ม แต่ละเสียงมีรูปแปร คือ ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยว จะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมมากกับแบบพ่นลมเล็กน้อย [ph- p'-] [th- t'-] [ch- c'-] [kh- k'-] แต่ถ้าในคำพูดต่อเนื่องจะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมเล็กน้อยกับแบบไม่พ่นลม [p- p'-] [t- t'-] [c- c'-] [k- k'-]

พยัญชนะท้าย -h ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม มีรูปแปร 2 รูปแปร ในคำพูดเดี่ยวใช้รูปแปร [-h] ในคำพูดต่อเนื่องใช้รูปแปร [-ø]

พยัญชนะต้นควบกล้ำ มีการแปรเฉพาะในผู้พูดที่ 2 และ 3 ของกลุ่มอายุ 16-20 ปี กล่าวคือ รูปแปร [pl-] [bl-] [tr-] และ [kl-] จะปรากฏในคำพูดเดี่ยว ส่วนรูปแปร [p-] [b-] [t-] และ [k-] จะปรากฏในการพูดต่อเนื่อง

สระโหมชะต่ำทุ้มทุกหน่วยเสียง ผู้พูดจะใช้รูปแปร [V̥ ~ V] ทั้งในคำพูดต่อเนื่องและคำพูดเดี่ยว

ในพยางค์เป็นที่สระเป็นสระโฆชะปกติซึ่งเป็นรูปแปรหนึ่งของสระโฆชะต่ำหุ้ม ถ้าพูดคำเดียวจะใช้ระดับเสียง [121] แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่อง จะใช้ระดับเสียง [31] ส่วนในพยางค์ตายหรือพยางค์เสียดแทรก ถ้าเป็นคำพูดเดียว จะใช้ระดับเสียง [215] ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม และระดับเสียง [15] ในพยางค์ที่มีสระสั้น แต่ในคำพูดต่อเนื่อง จะใช้ระดับเสียง [33] ทั้งพยางค์สระสั้น สระยาวและสระประสม

สรุปการแปรทางเสียงตามวัจนลีลาแบบต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 7.6

ตารางที่ 7.6 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลาแบบต่างๆ ในภาษากวยบ้านลำโรง

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามวัจนลีลา	
	คำพูดเดียว	คำพูดต่อเนื่อง
kəm- cəm- səm-	kəm- cəm- səm-	m-
พวกที่ 1 tən- pəŋ- cəŋ- kəŋ- səŋ-	tən- pəŋ- cəŋ- kəŋ- səŋ-	tən--tə--n--ø- pəŋ--pə--ŋ--ø- cəŋ--cə--ŋ--ø- kəŋ--kə--ŋ--ø- səŋ--sə--ŋ--ø-
พวกที่ 2 tən- pəŋ- cəŋ- kəŋ- səŋ-	tə- pə- cə- kə- sə-	ø-
sən- kən- təŋ-	sən- kən- təŋ-	sən--n--ø- kən--n--ø- təŋ--ŋ--ø-
?ə-	?ə-	ø-
m- n- ŋ-	m- n- ŋ-	ø-
p- t- c- k-	ph- th- ch- kh- ~ p'- t'- c'- k'-	p- t- c- k- ~ p'- t'- c'- k'-
-h	-h	ø-
pl- bl- tr- kl-	pl- bl- tr- kl-	p- b- t- k-
∇พยางค์เป็น	∇ ~ V ¹²¹	∇ ~ V ³¹
∇พยางค์ตายสระยาว	∇ ~ V ²¹⁵	∇ ~ V ³³
∇พยางค์ตายสระสั้น	∇ ~ V ¹⁵	∇ ~ V ³³

7.2.4 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลาในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง

พยัญชนะต้น p- t- c- k- ที่อยู่หน้าสระโฆชะต่ำหุ้ม แต่ละเสียงมีรูปแปร คือ ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยว จะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมมากกับแบบพ่นลมเล็กน้อย [ph~p'-] [th~t'-] [ch~c'-] [kh~k'-] แต่ถ้าในคำพูดต่อเนื่องจะใช้รูปแปรระหว่างเสียงแบบพ่นลมเล็กน้อยกับแบบไม่พ่นลม [p~p'-] [t~t'-] [c~c'-] [k~k'-]

พยัญชนะต้น r- มีการแปรตามวัจนลีลาในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป และ 46-50 ปี จะใช้รูปแปร [r-] ในคำพูดเดี่ยว และใช้รูปแปร [j~l-] ในคำพูดต่อเนื่อง

พยัญชนะควบกล้ำ pl- และ kl- จะใช้รูปแปร [pl-] และ [kl-] ในคำพูดเดี่ยว และใช้รูปแปร [p-] และ [k-] ในคำพูดต่อเนื่อง พยัญชนะต้นควบกล้ำ bl- มีการแปรตามวัจนลีลาในผู้พูดกลุ่มอายุ 16-20 ปี คือ จะใช้รูปแปร [bl-] ในคำพูดเดี่ยว และใช้รูปแปร [b-] ในคำพูดต่อเนื่อง พยัญชนะต้นควบกล้ำ sr- มีการแปรตามวัจนลีลาในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป คือ จะใช้รูปแปร [sr-] ในคำพูดเดี่ยว และใช้ [s-] ในคำพูดต่อเนื่อง พยัญชนะต้นควบกล้ำ kr- จะใช้รูปแปร [kr~kl-] ในคำพูดเดี่ยว และใช้รูปแปร [kr~k-] ในการพูดต่อเนื่อง

พยัญชนะท้าย -h หลังสระยาว จะใช้รูปแปร [-h] ในคำพูดเดี่ยว และรูปแปร [-∅] ในคำพูดต่อเนื่อง

สระโฆชะปกติ ในคำพูดคำเดียวจะใช้รูปแปรสระเลื่อนหลัง ส่วนในคำพูดต่อเนื่องจะใช้รูปแปรสระระดับลิ้นคางที่ สระโฆชะต่ำหุ้ม จะใช้รูปแปรสระเลื่อนหน้าในคำพูดเดี่ยว และใช้รูปแปรสระระดับลิ้นคางที่ในคำพูดต่อเนื่อง

ตารางที่ 7.7 การแปรทางเสียงตามวัจนลีลาแบบต่างๆ ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามวัจนลีลา	
	คำพูดเดี่ยว	คำพูดต่อเนื่อง
p- t- c- k-	ph- th- ch- kh-	p- t- c- k- ~ p'- t'- c'- k'-
r	r	j~l-
pl- kl-	pl- kl-	p- k-
bl-	bl-	b-
sr-	sr-	s-
kr-	kr- ~ kl-	kr- ~ k-
-h	-h	-∅
สระโฆชะปกติ	สระเลื่อนหลัง	สระระดับลิ้นคางที่
สระโฆชะต่ำหุ้ม	สระเลื่อนหน้า	สระระดับลิ้นคางที่

การแปรตามวจนลีลาในภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน สรุปลงได้ดังนี้

โดยทั่วไป ในคำพูดเดี่ยวผู้พูดจะใช้จำนวนรูปแปรน้อยกว่าในคำพูดต่อเนื่อง หรืออีกนัยหนึ่ง ในคำพูดต่อเนื่องจะมีการแปรที่หลากหลายกว่าในคำพูดเดี่ยว

พยางค์รองทั้ง 3 แบบ จะยังคงรูปเดิมในคำพูดเดี่ยว แต่ในคำพูดต่อเนื่องมีแนวโน้มจะกร่อนเสียงหรือไม่ออกเสียงเลย เช่น $C\alpha N- > C\alpha- > N- > -\phi$

พยัญชนะต้นกักอิมะชะ p- t- c- k- หน้าสระอิมะชะต่ำทุ้ม ในคำพูดเดี่ยวผู้พูดมีแนวโน้มจะใช้รูปแปรแบบพ่นลมมาก และสระมีแนวโน้มจะเปลี่ยนจากสระอิมะชะต่ำทุ้มเป็นสระอิมะชะปกติ ส่วนในคำพูดต่อเนื่อง ผู้พูดมีแนวโน้มจะใช้รูปแปรแบบไม่พ่นลมหรือเสียงแบบพ่นลมเล็กน้อย ส่วนสระอาจยังคงเป็นสระอิมะชะต่ำทุ้มหรือเปลี่ยนเป็นสระอิมะชะปกติ

พยัญชนะต้นควบกล้ำ ในภาษากวยบ้านสังแกและภาษากวยบ้านจอมพระไม่มีการแปร แต่ในภาษากวยบ้านลำโรงและบ้านโพนผึ้ง จะใช้รูปแปรพยัญชนะควบกล้ำ แต่ในคำพูดต่อเนื่องมีแนวโน้มจะใช้รูปแปรพยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะท้าย -h ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม มีรูปแปร 2 รูป ในคำพูดเดี่ยว ใช้รูปแปร [-h] ในคำพูดต่อเนื่องใช้รูปแปร [- ϕ]

สระอิมะชะต่ำทุ้ม มีแนวโน้มจะใช้รูปแปรสระอิมะชะปกติในคำพูดเดี่ยวมากกว่าในคำพูดต่อเนื่อง

7.3 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุสูงสุดกับกลุ่มอายุต่ำสุด

ถ้าพิจารณาเฉพาะตัวแปรที่มีรูปแปรแตกต่างกันระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุสูงสุด คือ 61 ปีขึ้นไป กับกลุ่มอายุน้อยที่สุด คือ 16-20 ปี จะเห็นรูปแปรที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนี้

7.3.1 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุสูงสุดกับกลุ่มอายุต่ำสุดในภาษากวยบ้านสังแก

พยางค์รอง $C\alpha N-$ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [$C\alpha N \sim N-$] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้เฉพาะ [N-]

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ $\eta-$ ตามด้วยพยัญชนะต้น $ʔ-$ ในพยางค์หลัก กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [$\eta.ʔ-$] ขณะที่กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [$\eta\alpha.ʔ \sim \phiʔ-$]

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ $\eta-$ ตามด้วยพยัญชนะต้น h- ในพยางค์หลัก กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [$\eta.h-$] ขณะที่กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [$\eta.h- \sim \phi h-$]

พยางค์รอง $s\alpha-$ ตามด้วยพยัญชนะต้น w ในพยางค์หลัก กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [$s\alpha.w-$] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [f-]

พยัญชนะต้น b- และ d- ซึ่งอยู่ระหว่างพยัญชนะนาสิกกับสระโหมะต่ำท่อม กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [mb~ mp-] และ [nd- ~ nt-] ตามด้วยสระโหมะต่ำท่อม ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [mp-] และ [nt-] ตามด้วยสระโหมะต่ำท่อม และใช้รูปแปร [mph-] และ [nth-] ตามด้วยสระโหมะปกติ

พยัญชนะต้น j- กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [j- ~ j-] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้เฉพาะรูปแปร [j-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำ tr- หน้าสระโหมะปกติ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [tr- ~ kr-] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [kr-] แต่ถ้าอยู่หน้าสระโหมะต่ำท่อม กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้เฉพาะรูปแปร [tr-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [tr- ~ kr- ~ r-]

สระโหมะปกติ o และ o: กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [o] [o:] กลุ่มอายุ 16-20 ปีคนที่ 1-2 ใช้รูปแปร [o^o] [o:^o] และ [o] [o:] ในวัจนลีลาที่แตกต่างกัน คนที่ 3 ใช้รูปแปร [ʌ] [ʌ:] และ [o] [o:] ในเงื่อนไขของพยัญชนะท้ายที่แตกต่างกัน

สระโหมะต่ำท่อม ʌ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [ʌ ~ a] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [a]

สระโหมะต่ำท่อม (V) ทุกหน่วยเสียง ในพยางค์ที่มีพยัญชนะต้น 3 ประเภท คือ พยัญชนะ กักโหมะ กักโหมะ และก้องกังวานโหมะ มีการแปรตามกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน คือ ในพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักโหมะ ทุกกลุ่มอายุจะมีการแปรระหว่าง [V ~ V] ขณะที่ในพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักโหมะและก้องกังวานโหมะ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะมีการแปรระหว่าง [V ~ V] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะรูปแปร [V]

สรุปการแปรทางเสียงตามกลุ่มอายุ ดังแสดงในตารางที่ 7.8

ตารางที่ 7.8 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงภาษาภูบ้านสังแก ระหว่างกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปกับกลุ่มอายุ 16-20 ปี

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามกลุ่มอายุ	
	61 ปีขึ้นไป	16-20 ปี
CəN-	CəN~ N-	N-
ŋ หน้า .ʔ-	ŋʔ-	ŋə.ʔ-- φʔ-
ŋ หน้า h-	ŋh-	ŋh- ~ φh-
w หน้า sə-	sə.w-	f-
mb-	mb~ mp-	mp- ~ mph-
nd-	nd- ~ nt-	nt- ~ nth-
j-	j- ~ j-	j-

ตารางที่ 7.8 (ต่อ)

tr- หน้า V tr- หน้า V̇	tr- ~ kr- tr-	kr- tr- ~ kr- ~ r-
D D:	D D:	ว ^๑ ว: ^๑ หรือ D D: (คนที่ 1-2) Λ Λ: หรือ D D: (คนที่ 3)
Λ	Λ ~ a	a
V̇ หลังกักโฆชะ V̇ หลังกักโฆชะและก้องกังวานโฆชะ	V̇ ~ V V̇ ~ V	V̇ ~ V V

7.3.2 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุสูงสุดกับกลุ่มอายุต่ำสุด ในภาษากูยบ้านจอมพระ

พยางค์รอง sɔŋ- และ cɔŋ- ในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปจะใช้รูปแปร [sɔŋ- ~ ŋ- ~ ɸ-] และ [cɔŋ- ~ ~ ŋ- ~ ɸ-] ตามลำดับ ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะ [ɸ-]

พยางค์รอง pə- tə- cə- rə- ในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [pə-] [tə-] [cə-] [rə-] ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [kə- ~ ɸ-] แทนพยางค์รองทั้ง 4 พยางค์

พยางค์รอง ləŋ- กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [ləŋ- ~ lə-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะรูปแปร [lə-]

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ m- n- และ ŋ- กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [m- ~ ɸ-] [n- ~ ɸ-] และ [ŋ- ~ ɸ-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ m- มีรูปแปร 2 รูป คือ [m- ~ ɸ-] ส่วน n- และ ŋ- ใช้เฉพาะรูปแปร [ɸ-]

พยัญชนะต้น p- t- c- k- กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปรทั้งสามรูป คือ [p- ~ p' - ~ ph-], [t- ~ t' - ~ th-], [c- ~ c' - ~ ch-], [k- ~ k' - ~ kh-] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้เฉพาะรูปแปร [ph-] [th-] [ch-] [kh-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำ tr- ถ้าอยู่หน้าสระโฆชะปกติ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปทุกคน ใช้รูปแปร [tr-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้ [kr-]

ถ้าอยู่หน้าสระโฆชะต่ำหุ้ม กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [tr- ~ thr- ~ khr-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [khr-]

พยัญชนะท้าย -c กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [-c] หรือ [-k^ˀ] ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข พยัญชนะท้าย ขณะที่กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้เฉพาะ [-k]

พยัญชนะท้าย -ŋ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [-ŋ] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี มีรูปแปร 3 รูป คือ [-ŋ] [-j] และ [-n]

พยัญชนะท้าย -r กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [-r] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้รูปแปร [-l]

พยัญชนะท้าย -h ในพยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสม กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [-h ~ -ϕ] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ให้เฉพาะรูปแปร [-ϕ]

สระโฆชะปกติ A และ A: กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [A] กับ [A:] ส่วนผู้พูดกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [ɤ] กับ [ɤ:]

สระโฆชะปกติ o และ o: กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [o] [o:] กลุ่มอายุ 16 - 20 ปี ใช้รูปแปร [ɔ] [ɔ:]

สระโฆชะปกติ ɔ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [ɔ] กลุ่มอายุ 16 - 20 ปี มีการแปรระหว่าง [ɔ ~ ɒ]

สระโฆชะปกติ ɒ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [ɒ] กลุ่มอายุ 16 - 20 ปี มีการแปรระหว่าง [ɔ ~ ɒ]

สระโฆชะปกติ ɒ: กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [ɒ:] กลุ่มอายุ 16 - 20 ปี ใช้รูปแปร [ɔ:]

สระโฆชะต่ำทึบ A หน้าพยัญชนะท้ายปุ่มเหงือก กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [A~ɛ] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [ɛ]

สระโฆชะต่ำทึบทุกหน่วยเสียง กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปจะมีการแปรระหว่าง [V] และ [V] ขณะที่กลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะรูปแปร [V]

สรุปการแปรทางเสียงตามกลุ่มอายุ ดังแสดงในตารางที่ 7.9

ตารางที่ 7.9 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงภาษาภูยกบ้านจอมพระ ระหว่างกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป กับกลุ่มอายุ 16-20 ปี

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามกลุ่มอายุ	
	61 ปีขึ้นไป	16-20 ปี
səŋ-	səŋ- ~ ŋ- ~ ϕ-	ϕ-
cəŋ-	cəŋ- ~ ~ ŋ- ~ ϕ-	
pə- tə- cə- rə-	pə- tə- cə- rə-	kə- ~ ϕ-
ləŋ-	ləŋ- ~ lə-	lə-
m-	m- ~ ϕ-	m- ~ ϕ-
n-	n- ~ ϕ-	ϕ-
ŋ-	ŋ- ~ ϕ-	ϕ-

ตารางที่ 7.9 (ต่อ)

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามกลุ่มอายุ	
	61 ปีขึ้นไป	16-20 ปี
p-	p- ~ p' - ~ ph-	ph-
t-	t- ~ t' - ~ th-	th-
c-	c- ~ c' - ~ ch-	ch-
k-	k- ~ k' - ~ kh-	kh-
tr- หน้า V	tr-	kr-
tr- หน้า V̥	tr- ~ thr- ~ khr-	khr-
-c	-c ~ -k ^ˀ	-k
-ŋ	-ŋ	-ŋ ~ -j ~ -n
-r	-r	-l
-h	-h	-h ~ -ϕ
Λ Λ:	Λ Λ:	ɤ ɤ:
o o:	o o:	ɔ ɔ:
ɔ	ɔ	ɔ ~ ɒ
ɒ	ɒ	
ɔ:	ɔ:	ɔ:
ʌ	ʌ ~ ɛ	ɛ
V̥	V̥ ~ V	V

7.3.3. เปรียบเทียบการแปรทางเสียงระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุสูงสุดกับกลุ่มอายุต่ำสุด ในภาษากวยบ้านสำโรง

พยางค์รอง kəm- cəm- səm- ในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป มีการแปรระหว่าง [kəm- ~ m-] [cəm- ~ m-] [səm- ~ m-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะรูปแปร [kəm-] [cəm-] [səm-]

พยางค์รอง tən- pəŋ- cəŋ- kəŋ- และ səŋ- ในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปมีการแปรระหว่าง [tən- ~ tə- ~ n- ~ ɔ-] [pəŋ- ~ pə- ~ ŋ- ~ ɔ-] [cəŋ- ~ cə- ~ ŋ- ~ ɔ-] [kəŋ- ~ kə- ~ ŋ- ~ ɔ-] [səŋ- ~ sə- ~ ŋ- ~ ɔ-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เพียง 2 รูปแปร คือ [tə- ~ ɔ-] [pə- ~ ɔ-] [cə- ~ ɔ-] [kə- ~ ɔ-] และ [sə- ~ ɔ-]

พยางค์รอง sən -kən- tən กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป มีการแปรระหว่าง [sən- ~ n- ~ ɔ-] [kən- ~ n- ~ ɔ-] [tən- ~ ŋ- ~ ɔ-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะรูปแปร [ɔ-]

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ m- n- และ ŋ- กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปมีการแปรระหว่าง [m-~∅-] [n-~∅-] [ŋ-~∅-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะรูปแปร [∅-]

สระโฆษะปกติ æ æ: ɒ ɒ: กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [æ] [æ:] และ [ɒ] [ɒ:] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [ɛ^a] [ɛ:^a] และ [ɔ^a] [ɔ:^a]

สระโฆษะต่ำท่อม ʌ ในพยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายปุ่มเหงือก t, n, l กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [ʌ ~ ɛ ~ ɛ] ขณะที่กลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้รูปแปร [ɛ ~ ɛ]

สระโฆษะต่ำท่อมที่อยู่หลังพยัญชนะต้นกักอโฆษะ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้เฉพาะรูปแปร [V̥] ขณะที่กลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้รูปแปรทั้ง 2 รูป คือ [V̥ ~ V]

ตารางที่ 7.10 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงภาษากวยบ้านลำโรง ระหว่างกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป กับกลุ่มอายุ 16-20 ปี

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามกลุ่มอายุ	
	61 ปีขึ้นไป	16-20 ปี
kəm- cəm- səm-	kəm-~ m- cəm-~ m- səm-~ m-	kəm- cəm- səm-
tən- pəŋ- cəŋ- kəŋ- səŋ-	tən-~ tə-~ n-~ ∅- pəŋ-~ pə-~ ŋ-~ ∅- cəŋ-~ cə-~ ŋ-~ ∅- kəŋ-~ kə-~ ŋ-~ ∅- səŋ-~ sə-~ ŋ-~ ∅-	tə-~ ∅- pə-~ ∅- cə-~ ∅- kə-~ ∅- sə-~ ∅-
m̥- n̥- ŋ̥-	m-~ ∅- n-~ ∅- ŋ-~ ∅-	∅-
æ æ: ɒ ɒ:	æ æ: ɒ ɒ:	ɛ ^a ɛ: ^a ɔ ^a ɔ: ^a
ʌ หน้า t, n, l	ʌ ~ ɛ ~ ɛ	ɛ ~ ɛ
V̥ หลังกักอโฆษะ	V̥	V̥ ~ V

7.3.4 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุสูงสุดกับกลุ่มอายุต่ำสุด ในภาษากวยโพนมั้ง

พยัญชนะต้น r- มีรูปแปร 3 รูป คือ [r-] [j-] และ [l-] ผู้พูดกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [r-~j-] กลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้เฉพาะรูปแปร [l-]

พยัญชนะต้น w- ที่อยู่หน้าสระโหมะต่ำทุ้ม มีรูปแปร 2 รูป คือ [w-] และ [b-] กลุ่มอายุ 61 ปี ใช้รูปแปร [w-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [w- ~ b-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำ pl- และ kl- ในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [pl-] และ [kl-] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [pl- ~ p-] และ [kl- ~ k-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำ pr- ในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [pr-] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [pl-] พยัญชนะต้นควบกล้ำ bl- ในกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้รูปแปร [bl-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี จะใช้รูปแปร [bl- ~ b-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำ tr- กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [tr-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [c-] พยัญชนะต้นควบกล้ำ sr- กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [sr-] ส่วนกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [s-]

พยัญชนะต้นควบกล้ำ kr- ผู้พูดกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [kr-] ผู้พูดกลุ่มอายุ 16-20 ปี ใช้รูปแปร [kl- ~ k-] พยัญชนะท้าย -l กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้รูปแปร [-l] กลุ่มอายุ 16-20 ปี ถ้าอยู่หลังสระหน้า ใช้รูปแปร [-l ~ -n ~ -w] ถ้าอยู่หลังสระหลังจะใช้รูปแปร [-l ~ -n ~ -j]

สระโหมะต่ำทุ้ม ə และ a: ที่อยู่หลังพยัญชนะต้นกัโหมะ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จะใช้รูปแปร [ə̣] และ [ạ:] กลุ่มอายุ 16-20 ปี สระทั้งสองหน่วยเสียงใช้รูปแปรเดียวกัน คือ [ə̣]

สรุปการแปรทางเสียงตามกลุ่มอายุ ดังแสดงในตารางที่ 7.11

ตารางที่ 7.11 เปรียบเทียบการแปรทางเสียงภาษากวยบ้านโพนฝั่ง ระหว่างกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป กับกลุ่มอายุ 16-20 ปี

ตัวแปรทางเสียง	รูปแปรตามกลุ่มอายุ	
	61 ปีขึ้นไป	16-20 ปี
r-	r- j- l-	l-
w-	w-	w- ~ b-
pl- และ kl-	pl- และ kl-	pl- ~ p- และ kl- ~ k-
pr-	pr-	pl-
bl-	bl-	bl- ~ b-
tr-	tr-	c-
sr-	sr-	s-
kr-	kr-	kl- ~ k
-l	-l ~ -n ~ -w	-l ~ -n ~ -j
ə̣ และ a:	ə̣ และ ạ:	ə̣

7.3.5 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในอนาคต

นักภาษาศาสตร์สังคมเชื่อว่า การแปรทางเสียงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ก็คือการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ ถึงแม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยังไม่สิ้นสุด แต่สามารถทำนายแนวโน้มของเสียงในอนาคตได้โดยใช้การสังเกตในเวลาเสมือนจริง กล่าวคือ ใช้การสังเกตการแปรในปัจจุบันของคนที่มีอายุลดหลั่นกัน โดยเปรียบเทียบภาษาของผู้พูดที่มีอายุมากเป็นภาษาที่กำลังจะเป็นอดีต ภาษาของผู้พูดรุ่นอายุกลางคนเป็นภาษาในปัจจุบัน และภาษาของผู้พูดที่มีอายุน้อยเปรียบกับภาษาในอนาคต

การแปรทางเสียงของภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน ดังที่ได้อภิปรายข้างต้น มีปรากฏการณ์การแปรทางเสียงในผู้พูดกลุ่มอายุน้อย (16 – 20 ปี) ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ที่มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ ในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

7.3.5.1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของพยางค์รอง

7.3.5.1.1 แนวโน้มของพยางค์รอง CəN-

พยางค์รอง CəN- จะสูญไปในภาษากวยบ้านสังแกและภาษากวยบ้านจอมพระ ส่วนในภาษากวยบ้านสำโรงและภาษากวยบ้านโพนผึ้ง จะยังคงอยู่แต่เฉพาะในคำบางคำเท่านั้น

7.3.5.1.2 แนวโน้มของพยางค์รอง Cə-

พยางค์รอง Cə- จะยังคงอยู่ในภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน ในลักษณะที่แตกต่างกัน คือ ในภาษากวยบ้านสำโรงและภาษากวยบ้านโพนผึ้ง โดยทั่วไป พยางค์รอง Cə- จะยังคงอยู่ ยกเว้น ʔə- ที่อาจสูญไปในคำบางคำ ในภาษากวยบ้านสังแก พยางค์รอง Cə- จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากการแปรของตัวแปร (m-) เป็น [mə-] และตัวแปร (ŋ) เป็น [ŋə-] ส่วนในภาษากวยบ้านจอมพระ พยางค์รอง kə- จะมีการปรากฏเพิ่มขึ้น คือ kə- ที่มีมาแต่เดิม และพยางค์รอง kə- ที่แปรเปลี่ยนมาจากพยางค์รอง pə- tə- cə- rə-

7.3.5.1.3 แนวโน้มของพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์

พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ จะยังคงอยู่ในภาษากวยบ้านสังแก และมีแนวโน้มจะปรากฏในคำจำนวนมากขึ้น คือ แปรเปลี่ยนมาจากพยางค์รอง CəN- ส่วนในภาษากวยบ้านจอมพระและภาษากวยบ้านสำโรง พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์มีแนวโน้มจะสูญไป ทั้งนี้ ในภาษากวยบ้านจอมพระ n- และ ŋ- จะสูญก่อน ส่วน m- จะสูญเป็นลำดับต่อไป ส่วนในภาษากวยบ้านสำโรง พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์จะสูญไปพร้อมๆกันทุกเสียง ขณะที่ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ ได้สูญไปและไม่ปรากฏแล้วในภาษาปัจจุบัน ดูสรุปในตารางที่ 7.12

ตารางที่ 7.12 เปรียบเทียบพยางค์รองในภาษากวย-กวย 4 หมู่บ้านระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป กับผู้พูดกลุ่มอายุ 16-20 ปี

พยางค์รอง	61 ปีขึ้นไป				16-20 ปี			
	สังแก	จอมพระ	ลำโรง	โพนฝิ่ง	สังแก	จอมพระ	ลำโรง	โพนฝิ่ง
CəN-	CəN-	CəN-	CəN-	CəN-	∅-	∅-	CəN-	CəN-
Cə-	Cə-	Cə-	Cə-	Cə-	Cə-	Cə-	Cə-	Cə-
N-	N-	N-	N-	-	N-	N-	∅-	-

7.3.5.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของพยางค์หลัก

7.3.5.2.1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะต้นเดี่ยวที่มีแนวโน้มไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในภาษากวย-กวย แต่ละหมู่บ้าน มีดังนี้

ก. พยัญชนะต้นกักอิมเซะ ธนิต ph- th- ch- kh- เป็นเสียงที่เกิดขึ้นใหม่ โดยพัฒนามาจากพยัญชนะกักอิมเซะสถิต p- t- c- k- ที่อยู่หน้าสระอิมเซะต่ำทุ่มพร้อมๆกับการสูญไปของสระอิมเซะต่ำทุ่ม ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในทั้ง 4 หมู่บ้าน

ข. พยัญชนะต้นกักอิมเซะ b- และ d- ในภาษากวยบ้านสังแก มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น ph- และ th- เมื่ออยู่หลังพยัญชนะนาสิกกักอิมเซะ ขณะทีในหมู่บ้านอื่นๆ ยังคงเป็นเสียง b- และ d- เช่นเดิม

ค. พยัญชนะต้น r- ยังคงอยู่ในภาษากวยบ้านสังแก และภาษากวยบ้านจอมพระ ขณะที่ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็น l- ส่วนในภาษากวยบ้านลำโรง ปัจจุบัน หน่วยเสียง r- ไม่ปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้น

ง. เสียง j- ในภาษากวยบ้านสังแก มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น j- ในหมู่บ้านอื่นๆ

7.3.5.2.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นควบกล้ำ

พยัญชนะต้นควบกล้ำ จะยังคงมีอยู่ในภาษากวยบ้านสังแก และภาษากวยบ้านจอมพระ แต่ในภาษากวยบ้านลำโรงและบ้านโพนฝิ่ง มีแนวโน้มที่พยัญชนะเสียงที่ 2 ของพยัญชนะควบกล้ำ คือ -r- และ -l- จะสูญไป เหลือเพียงพยัญชนะเสียงที่ 1 ซึ่งได้แก่ p- b- t- k- s- นอกจากนั้น ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง พยัญชนะควบกล้ำ tr- มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นพยัญชนะกักเพดานแข็งอิมเซะ c-

เกิดพยัญชนะต้นควบกล้ำชุดใหม่ คือ hm- hn- hp- hq- hl ในภาษากวยบ้านสังแก ซึ่งเป็นรูปแปรของ so.m- so.n- so.p- so.q- so.l-

7.3.5.2.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้ายที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ในภาษากวย-กวย แต่ละหมู่บ้าน มีดังนี้

ก. พยัญชนะท้ายเสียดแทรก -h ในพยางค์สระยาวและสระประสม มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นพยางค์เปิด ในภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน

ข. พยัญชนะท้าย -r ยังคงอยู่ในภาษากวยบ้านสังแก และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น -l ในคำบางคำในภาษากวยบ้านจอมพระ ส่วนในภาษากวยบ้านลำโรงและภาษากวยบ้านโพนผึ้ง ไม่ปรากฏพยัญชนะท้าย -r ในภาษาปัจจุบัน

ค. พยัญชนะท้าย -c ยังคงเป็น -c ในภาษากวยบ้านสังแก และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น k- เมื่ออยู่หลังสระกลางและสระหลังในภาษากวยบ้านจอมพระ ส่วนในภาษากวยบ้านลำโรง และบ้านโพนผึ้ง ไม่ปรากฏพยัญชนะท้าย -c ในภาษาปัจจุบัน

จ. พยัญชนะท้าย -ŋ ยังคงเป็น -ŋ ในภาษากวยบ้านสังแก และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น -n ในภาษากวยบ้านจอมพระ ส่วนภาษากวยบ้านลำโรงและบ้านโพนผึ้ง ไม่ปรากฏพยัญชนะท้าย -ŋ ในภาษาปัจจุบัน

7.3.5.2.4 แนวโน้มของสระโฆชะปกติ

สระโฆชะปกติมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลง 2 ลักษณะ คือ เกิดการรวมเสียงสระอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนระดับลิ้นให้สูงขึ้น และการกลายเสียงเป็นสระเลื่อน ดังนี้

ก. การรวมเสียงสระอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนระดับลิ้นให้สูงขึ้น เป็นปรากฏการณ์ทางเสียงที่เกิดขึ้นในภาษากวยบ้านจอมพระ คือ สระกลาง Λ Λ : ยกกระดับลิ้นสูงขึ้นเป็น γ γ : เกิดการรวมเสียงกับ γ γ : ที่มีมาแต่เดิม สระหลัง D D : ยกกระดับลิ้นสูงขึ้นเป็น o o : เกิดการรวมเสียงกับ o o : ที่มีอยู่เดิม การเปลี่ยนระดับลิ้นให้สูงขึ้น และการรวมเสียงดังกล่าวทำให้หน่วยเสียงสระภาษากวยบ้านจอมพระ ซึ่งเดิมมี 22 หน่วยเสียง มีแนวโน้มจะลดลงเหลือเพียง 18 หน่วยเสียง

ภาษากวยบ้านลำโรงปัจจุบัน มีสระ 2 ระบบ คือ ระบบที่ 1 มีสระเดี่ยว 24 เสียง ส่วนระบบที่ 2 มี 18 เสียง สระหน้า ε ε : กับ e e : ในระบบที่ 1 จะรวมเป็น e e : ในระบบที่ 2 สระกลาง Λ Λ : กับ γ γ : ในระบบที่ 1 จะรวมกันเป็น γ γ : ในระบบที่ 2 สระหลัง D D : กับ o o : ในระบบที่ 1 จะรวมกันเป็น o o : ในระบบที่ 2 ขณะเดียวกัน สระเปิด ε ε : และ D D : ในระบบที่ 1 จะเปลี่ยนระดับลิ้นสูงขึ้นเป็น ε ε : และ o o : ในระบบที่ 2

ข. การกลายเสียงจากสระเดี่ยวเป็นสระเลื่อน เกิดขึ้นในภาษากวยบ้านสังแก ภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง และภาษากวยบ้านลำโรง คือ ในภาษากวยบ้านลำโรง สระหน้า-เปิด æ æ: และหลัง-เปิด D D: มีการแปรเป็นสระเลื่อนซึ่งในทางสัทวิทยาอาจวิเคราะห์ให้เป็นสระประสม eə e:a และ wə w:a การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดระบบเสียงสระโฆชะปกติขึ้นใหม่ในภาษากวยบ้านลำโรง

ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง การแปรจากสระเดี่ยวเป็นสระเลื่อน เป็นการแปรในระดับสัทศาสตร์ซึ่งเกิดจากเงื่อนไขพยางค์จะท้าย แต่การแปรจากสระเลื่อน a และ a: เป็นสระประสม uaə เป็นการแปรในระดับสัทวิทยา เพราะทำให้ a และ a: ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่งสูญไป ส่วนในภาษากวยบ้านสังแก การแปรของสระดังกล่าวเกิดเฉพาะในผู้พูดบางคนและในบางวันลีลา

7.3.5.2.5 แนวโน้มของสระโฆชะต่ำท่อม

ในภาษากวยบ้านสังแก ภาษากวยบ้านจอมพระ และภาษากวยบ้านลำโรง สระโฆชะต่ำท่อมมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นสระโฆชะปกติ และระดับเสียงจะเข้ามามีบทบาทในการจำแนกความหมายของคำ แทนสระโฆชะต่ำท่อมที่กำลังจะสูญไป ปรากฏการณ์ดังกล่าว มีแนวโน้มที่ภาษากวยใน 3 หมู่บ้านนี้จะเปลี่ยนเป็นภาษามีวรรณยุกต์ (tone language)

ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง ระดับเสียงไม่ได้มีบทบาทในการจำแนกความหมายของคำ แทนสระโฆชะต่ำท่อมที่มีแนวโน้มจะสูญไป แต่เกิดปรากฏการณ์ที่สระมีสัทลักษณะแตกต่างกันระหว่างสระที่มาจากสระโฆชะปกติดั้งเดิม กับสระโฆชะปกติที่มาจากสระสระโฆชะต่ำท่อม ภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง จึงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นภาษาที่มีการจัดระบบสระใหม่ (vowel-restructured language)

เส้นทางการเปลี่ยนแปลงทางเสียงสระจากภาษาอะตูกิกโบราณมาเป็นภาษากวย-กวยในปัจจุบัน สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ของการแปรในภาษากวยบ้านจอมพระก็คือ พยางค์รองแบบ Co- ทุกพยางค์สามารถแปรกับ [kə-] ได้

ภาษากวยบ้านลำโรง พยัญชนะท้าย -l มีรูปแปร 2 รูป คือ [-l ~ -n] สระหน้า-ต่ำ และหลัง-ต่ำ โฆษะปกติ มีรูปแปรเป็นสระประสม คือ (æ) [æ ~ æ^o ~ ε^a] (æ:) [æ: ~ æ:^o ~ ε:^a] (o) [o ~ o^o ~ ɔ^a] (o:) [o: ~ o:^o ~ ɔ:^a]

ภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง พยัญชนะต้นเดี่ยว w- และ r- มีรูปแปร คือ [w- ~ b-] และ [r- ~ j- ~ l-] ตามลำดับ พยัญชนะต้นควบกล้ำ tr- มีรูปแปรคือ [tr- ~ c- ~ kl-] และ sr- คือ [sr- ~ s-] นอกจากนั้น สระโฆษะปกติ มีรูปแปรระหว่างสระเดี่ยวระดับลิ้นค่อนข้างต่ำกับสระเลื่อนหลัง ส่วนสระโฆษะต่ำทุ้ม มีรูปแปรระหว่างสระเดี่ยวระดับลิ้นสูง กับสระเลื่อนหน้า

ปรากฏการณ์การแปรทางเสียงที่เป็นลักษณะที่แตกต่างของภาษากวย-กวยในประเทศไทย กับภาษากวยบ้านโพนฝิ่งใน สปป. ลาว คือ การแปรของสระโฆษะต่ำทุ้ม ซึ่งภาษากวย-กวยในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ระดับเสียงจะเข้ามาจำแนกความต่างความหมายของคำแทนสระ 2 แบบ ขณะที่ภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง สระมีรูปแปรที่แตกต่างกัน

การพัฒนาจากภาษาไม่มีวรรณยุกต์เป็นภาษามีวรรณยุกต์ เป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นในภาษาตระกูลมอญ-เขมร หลายภาษา เช่น ภาษาญัฮกุร (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ 2527) ภาษาขมุบางถิ่น (Premsrirat 2001) ภาษาสัมเต้า (Diffloth 1980 อ้างใน Theeraphan L. Thongkum 1994) ภาษากวย-กวยเป็นภาษาหนึ่งที่กำลังเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้ได้คำตอบที่มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ ถึงการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่จะทำให้เกิดวรรณยุกต์ในภาษากวย-กวยในอนาคต ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการแปรทางเสียงของสระโฆษะต่ำทุ้ม ซึ่งมีแนวโน้มว่ารูปแปรสระโฆษะต่ำทุ้มกำลังจะสูญไป และวรรณยุกต์กำลังจะเข้ามามีบทบาทในการจำแนกความหมายของคำเป็นการทดแทน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพิ่มจำนวนผู้บอกภาษาวิเคราะห์และอธิบายผลด้วยค่าทางสถิติ ดังรายละเอียดที่จะอภิปรายต่อไปในบทที่ ๕

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย